

YAŞLILARA BAKIM VEREN AİLE BİREYLERİNDE ALGILANAN BAKIM YÜKÜ VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

(Sayfa 53-78)

Dr. Öğretim Üyesi, **Gülsüm KORKUT**

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü,
gkorkut@mehmetakif.edu.tr,

Öğr. Gör. Dr., Zahide GENÇTÜRK

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Atabey Meslek Yüksekokulu,
Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri,
zahidegencturk@isparta.edu.tr,

Öz

Bu araştırma, yaşlılara bakım veren aile bireylerinde bakım verme yükü ve yaşam doyumunu etkileyen değişkenleri belirleyerek, bakım verme yükü ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında Kahramanmaraş ili Çağlayancerit ilçesinde yaşayan 201 bireye ulaşılmıştır. Katılımcılara sosyo-demografik bilgilerinin ölçüldüğü veri formu ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Bakım Verme Yükü Ölçeği uygulanmıştır. Kaba ve diğerleri (2018) tarafından geliştirilen 'Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği'; 21 maddeden ve 5 faktörden (genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu) oluşmaktadır. Zarit ve diğerleri (1980) tarafından geliştirilen ve İnci (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan 'Bakım Verme Yükü Ölçeği'; 22 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Verilerin analizinde ölçek puanının demografik özelliklere göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi için t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Bununla birlikte puanlar arasındaki ilişki için pearson korelasyon ve etki için lineer regresyon testi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Bakım Veren, Bakım Yükü, Yaşam Doyumu, Aile Bireyleri.

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED BURDEN OF CARE AND LIFE SATISFACTION IN ELDERLY FAMILY MEMBERS GIVING CARE TO THE ELDER

Abstract

This study was conducted to evaluate the relationship between the burden of caregiving and life satisfaction by identifying the variables that affect the burden of caregiving and life satisfaction in elderly caregiving family members. Within the scope of this study, 201 individuals living in Çağlayancerit District of Kahramanmaraş province were reached. Adult Life Satisfaction Scale and Caregiving Burden Scale were applied to the participants with the data form in which their socio-demographic information was measured. "Adult Life Satisfaction Scale" developed by Kaba et al. (2018) consists of 21 articles and 5 factors (general life satisfaction, relationship satisfaction, self-satisfaction, social satisfaction, job satisfaction). The Caregiving Burden Scale developed by Zarit et al. (1980) and adapted to Turkish by İnci (2006) and conducted a validity and reliability study, consists of 22 articles and one dimension. The t test and ANOVA test were used to analyse the difference of the scale score according to demographic characteristics in the analysis of the data. However, Pearson correlation test was used for the relationship between scores and linear regression test were used for the effect.

Key Words: Elderly, Caregiver, Burden of Care, Life Satisfaction, Family Members.

1.GİRİŞ

Yaşlanma kaçınılmaz olup, doğumdan ölüme kadar insan hayatı boyunca meydana gelen birçok değişikliği yansıtmaktadır. Bireyler yaşamlarının kendine özgü özellikleri olan farklı yaşam evrelerine uyum sağlamak zorunda kalmaktadır. Bu süreçte insan vücudunda çeşitli değişiklikler meydana gelmektedir. Bilhassa yaşlı bireylerde fizyolojik ve psikolojik olarak bütün sistemde değişiklik yaşanmaktadır. Yaşlı bireylerin bağışıklık sistemi zayıftır ve çeşitli hastalıklara karşı daha elverişlidir (Gurung ve Ghimire, 2014: 8). Temelde yaşlanma ile birlikte fiziksel, psikolojik ve toplumsal değişimler ve sorunlar ortaya çıkmaktadır. Söz konusu değişimlere uyum sağlayabilme sadece yaşlı bireyin yaşantısını etkilemekle kalmayıp aynı zamanda bakımları da özel bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır (Bilgili, 2000: 9-10).

Dünyanın hemen hemen her yerinde aileler günlük yaşam pratiklerinde kendi kendilerine yetemediklerinde yaşlı aile bireylerinin temel bakım sorumluluğunu üstlenen sosyal birim olarak kabul edilmektedir (Wacker ve Roberto, 2011: 216). Bakımın aile bireyleri tarafından gerçekleştirilmesine yönelik beklentiler, aile yapısı ve büyüklüğünde meydana gelen değişimler ile birlikte değerlendirildiğinde bakımın aile tarafından sürdürülüp sürdürülemeyeceği hususunda birtakım belirsizlikler ortaya çıkmaktadır (Wongsawang vd., 2013: 337).

Bakıma olan ihtiyacın her geçen gün artmasına karşın potansiyel bakım verecek aile bireyleri ise sayıca azalmaktadır. Düşük doğurganlık, çocuk sahibi olmayan/olamayan bireylerin oranının yüksek olması, boşanmaların artması, hiç evlenmeme gibi aile yapısını şekillendiren günümüzdeki mevcut eğilimler, yakın gelecekte bakım ihtiyacı olan-bakım veren dengesinin bozulmasına ve kötüleşmesine neden olacaktır. Geçmişin aksine yaşlı yetişkinlerin güvenebilecekleri daha az aile bireylerine sahip olacaktır. Mevcut aile yapısındaki eğilimlerden hareketle, yaşlı yetişkinlerin coğrafik olarak çocuklarından uzak, tek başına hatta hiç evlenmemiş ya da boşanmış bir şekilde hayatlarını devam ettirecekleri kuvvetle muhtemeldir (Schulz ve Eden, 2016: 66).

Uzun süreli bakım aynı zamanda bakım verenin fiziksel varlığını gerektirir. Gittikçe küçülen aile yapılarına bağlı olarak gelecekteki yaşlıların bakımında yetişkin çocukların oynayacağı rol azalacaktır. Yetişkin çocuk sayısının azalması bakım verme sürecinde eşlerin rolünü daha da önemli hale getirecektir (Knodel ve Chayovan, 2011: 24).

Yaşlı bireyler yaşamın erken dönemlerine kıyasla daha fazla yalnızlık, hastalık ve ölüm korkusu yaşamaktadır. Bireyler önceki yaşamlarından daha fazla güvenlik, saygı ve aidiyet ihtiyacı hissetmektedir. Söz konusu bütün korkularla mücadele edecek ve ihtiyaçları karşılayacak en iyi ortam ailedir (Świdarska, 2014: 22). Aile çoğu yaşlı birey bakımından temel destek sağlayıcı bir işleve sahiptir. Yaşlı bireylerin yanı sıra günlük yaşamda bağımsız olarak hayatını devam ettirebilen diğer yetişkin bireyler dahi yaşlılığa geçiş sürecinde günlük yaşamda üstlenilen sorumlulukları yerine getirme, duygusal bağ ve destek için aile üyelerine bağlıdır (Fingerman vd., 2009: 49).

Doğum oranlarının azalması ve yaşamdan beklenen sürenin artması, yaşlı bireylerin toplam nüfus içerisindeki payının artmasıyla sonuçlanmaktadır (WHO, 2011: 4). 2030 yılına kadar daha çok yaşlılıktan kaynaklanan kronik hastalıklar, sağlığın bozulması ve başkasının bakımına bağımlı olma riski altında olan bireylerin sayısının artacağı tahmin edilmektedir (WHO, 2015: 5). Bakım veren aile bireyleri, bakıma ihtiyacı olan yaşlıların fiziksel ve ruhsal iyi olma halini sürdürmelerinde hayati bir role sahiptir. Önümüzdeki on yıllarda bakım ihtiyacı olan yaşlı bireylerin sayısının artmasına bağlı olarak bakım veren aile bireylerinin önemi daha da artacaktır (Toseland vd., 2001: 575).

Yakın ve samimi ilişki desteğinin günlük yaşamın tatmin edici davranışı için esas olmasından dolayı aile ve bakım hemen hemen her yerde birlikte ele alınmaktadır (McCallum, 2013: 14). Aile desteği, nüfus içerisinde ağırlığı gün geçtikçe artan yaşlı bireyler bakımından en büyük endişe kaynağıdır. Yaşlı bireylerin çoğunluğu yaşlılık süreçlerinde aile bireylerinin desteğine güvenmektedir (Gurung ve Ghimire, 2014: 15).

Tarihsel olarak yaşlı bakımının aile kurumu içerisinde ağırlıklı olarak kadınların sorumluluğunda olduğu bir gerçektir. Günümüzde ise yaşlı bakımı sağlık hizmeti sağlayıcıları, sivil toplum kuruluşları temelli hizmet ajansları, işverenler, devlet, aileler ve yaşlılar olmak üzere temelde altı temel paydaştan oluşan çok sektörlü bir girişim haline gelmiştir (Bookman ve Kimbrel, 2011: 118).

2.GEREÇ ve YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, yaşlılara bakım veren bireylerde bakım verme yükü ve yaşam doyumunu etkileyen değişkenleri belirlemek ve bakım verme yükü ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

2.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma 27 Mayıs 2019-8 Haziran 2019 tarihleri arasında Kahramanmaraş ili Çağlayancerit ilçesinde yaşayan 65 yaş üstü yaşlıların bakımını üstlenen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 201 bakım veren aile bireylerine yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Kahramanmaraş ili Çağlayancerit ilçesinde yaşayan yaşlı bireylere bakım veren aile bireyleri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiştir. Örneklemi ise; araştırmaya dahil olma kriterleri arasında olan yaşlı bireyin bakımını üstlenen 18 yaş ve üzerinde olma, bakım verilen yaşlı bireyin 65 yaş ve üzerinde olması, yaşlı bireyle aynı evi paylaşma, bakım veren ile yaşlı birey arasında akrabalık ilişkisinin olması ve bakım verenin yaşlı bireyin bakımından doğrudan sorumlu olması, bakım verenin herhangi bir iletişim probleminin olmaması gibi özellikleri taşıyan bakım verenlerin tamamı oluşturmaktadır.

2.3.Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanması için literatür bilgileri (İnci, 2006; Gülpak ve Kocaöz, 2014; Yaşar, 2009) doğrultusunda hazırlanan anket formu, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ile Bakım Verme Yükü Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmacılar tarafından literatür bilgisi (İnci, 2006; Gülpak ve Kocaöz, 2014; Yaşar, 2009) dahilinde hazırlanan bakım veren bireye ilişkin, yaşlı bireye ilişkin ve aynı evi paylaşma ile ilgili özelliklerin yer aldığı toplam 15 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. *Bakım veren bireyin* sosyo-demografik özelliklerini ölçmek amacıyla; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, çalışma durumu ve meslek olmak üzere 7 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. *Yaşlı bireyin* sosyo-demografik özelliklerini ölçmek amacıyla; yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, kronik hastalık olma durumu olmak üzere 5 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. *Birlikte evde yaşama* ile ilgili özelliklerin belirlenmesine yönelik bilgiler ise; evde yaşayan yaşlı birey sayısı, bakım veren ile yaşlının yakınlığı ve birlikte yaşam süresi olmak üzere 3 sorudan oluşmaktadır.

Bakım veren bireylerin yaşam doyumlarını ölçmek amacıyla Kaba ve diğerlerinin (2018) geliştirdiği 'Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği' kullanılmıştır. Ölçek 21 maddeden ve 5 faktörden (genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevre doyumunu, iş doyumunu) oluşmaktadır. Ölçekte ifadeler '1=Hiç Uygun Değil, 2=Uygun değil, 3=Kısmen uygun, 4=Uygun, 5=Tamamen Uygun' şeklinde puanlandırılmaktadır. Ölçekte yer alan 6. madde tersinden puanlanmaktadır.

Bakım verenlerin yaşadıkları güçlükleri değerlendirmek amacıyla Zarit ve diğerleri (1980) tarafından geliştirilen ve İnci (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan 'Bakım Verme Yükü Ölçeği' kullanılmıştır. 22 maddeden oluşan ölçeğin tek boyutlu olarak kullanılabileceği belirlenmiştir. Ölçekte ifadeler '0=Hiçbir zaman, 1=Nadiren, 2=Bazen, 3=Oldukça sık, 4=Hemen her zaman' şeklinde puanlanmaktadır.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırmanın istatistiksel analizleri SPSS 24.0 ile yapılmıştır. Ölçek puanları normal dağılım göstermiştir ve bu nedenle çalışmada parametrik test teknikleri kullanılmıştır. Ölçek puanının demografik özelliklere göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi için t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. T testi, 2 gruplu demografik değişkenlerin analizinde kullanılırken ANOVA testi k (k>2) gruplu değişkenlerin analizinde kullanılmıştır. Bununla birlikte puanlar arasındaki ilişki için pearson korelasyon ve etki için lineer regresyon testi kullanılmıştır.

3.BULGULAR

Bakım veren katılımcılardan; 18-24 yaş aralığında olanların oranı %29,9; kadınların oranı %54,7; evli olanların oranı %65,7; ilkokul mezunu olanların oranı %30,0; 3 ve daha fazla çocuğu olanların oranı %48,3; çalışmayanların oranı %77,1; ev hanımı olanların oranı %39,3'tür (Tablo 1).

Tablo 1: Bakım Veren Demografik Özellikleri

	n	%
Bakım verenin yaşı	18-24 arasında	60 29,9
	25-34 arasında	29 14,4
	35-44 arasında	34 16,9
	45-54 arasında	34 16,9
	55 yaş ve üstü	44 21,9
Bakım verenin cinsiyeti	Kadın	110 54,7
	Erkek	91 45,3
Bakım verenin medeni durumu	Hiç evlenmemiş	68 33,8
	Evli	132 65,7
	Dul	1 0,5
	Boşanmış/ayrı yaşıyor	0 0,0
Bakım verenin eğitim düzeyi	Okuryazar değil	50 25,0
	Okuryazar	5 2,5
	İlkokul	60 30,0
	Ortaokul	18 9,0
	Lise	30 15,0
	Üniversite	37 18,5
Bakım verenin çocuk sayısı	Çocuğu yok	75 37,3
	1-2 çocuk sahibi	29 14,4
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97 48,3
Bakım verenin çalışma durumu	Çalışan	46 22,9

Bakım verenin mesleği	Çalışmayan	155	77,1
	Ev hanımı	79	39,3
	İşçi	21	10,4
	Memur	12	6,0
	Serbest meslek	22	10,9
	İşsiz	22	10,9
	Emekli	3	1,5
	Öğrenci	42	20,9

Yaşlı bireylerden; 86-95 yaş aralığında olanların oranı %45,3; kadın olanların oranı %69,2; dul olanların oranı %84,6; okuryazar olmayanların oranı %86,6; kronik hastalığı olanların oranı %81,1'dir (Tablo 2).

Tablo 2: Yaşlı Bireyin Demografik Özellikleri

	n	%
Yaşlı bireyin yaşı	65-75 arasında	33 16,4
	76-85 arasında	55 27,4
	86-95 arasında	91 45,3
	96 ve üstü	22 10,9
Yaşlı bireyin cinsiyeti	Kadın	139 69,2
	Erkek	62 30,8
Yaşlı bireyin medeni durumu	Hiç evlenmemiş	0 0,0
	Evli	31 15,4
	Dul	170 84,6
	Boşanmış/ayrı yaşıyor	0 0,0
Yaşlı bireyin eğitim durumu	Okuryazar değil	174 86,6
	Okuryazar	19 9,5
	İlkokul	8 4,0
	Ortaokul	0 0,0
	Lise	0 0,0
	Üniversite	0 0,0

Yaşlı bireyde kronik hastalık olma durumu	Kronik hastalığı var	163	81,1
	Kronik hastalığı yok	38	18,9

Evinde bir yaşlı birey olanların oranı %86,1; bakım veren bireyin yaşlı bireyle yakınlığı 'torun' olanların oranı %39,3; 1-10 yıldır birlikte yaşayanların oranı %68,7'dir (Tablo 3).

Tablo 3: Birlikte Evde Yaşama İle İlgili Özellikler

	n	%
Evde yaşayan yaşlı birey sayısı	Bir yaşlı	173 86,1
	İki yaşlı	18 9,0
	Üç ve üzeri yaşlı	10 5,0
Bakım veren ile yaşının yakınlığı	Kızı	24 11,9
	Oğlu	34 16,9
	Gelini	30 14,9
	Damadı	13 6,5
	Torunu	79 39,3
	Eşi	9 4,5
	Diğer	12 6,0
Birlikte yaşam süresi	Doğduğundan beri	23 11,4
	1-10 yıl arası	138 68,7
	11-20 yıl arası	30 14,9
	21-30 yıl arası	0 0,0
	31 ve üzeri yıl	10 5,0

Yapılan araştırmaya katılanların genel yaşam doyumu puanları ortalaması 17,56; ilişki doyumu 17,70; benlik doyumu 17,11; sosyal çevre doyumu 8,33; iş doyumu 7,69 ve yetişkin yaşam doyumu ortalaması 68,39'dur. Katılımcıların bakım veren yükü puanları ortalaması 59,76'dır (Tablo 4).

Bu sonuçlara göre katılımcıların yetişkin yaşam doyumu düzeyleri %65 ve bakım verme yükü düzeyleri %54'tür (Tablo 4).

Yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü ölçeklerinin güvenilirlik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Cronbach's alfa katsayısı hesaplanmıştır. Katsayılar incelendiğinde güvenilirlik düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Ölçeklerin Tanımlayıcı İstatistikleri ve Güvenirlik Düzeyleri

n	Min.	Maks	Ort.	ss	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha
---	------	------	------	----	-----------	----------	------------------

Genel Yaşam Doyumu	201	6	30	17,56	5,47	-0,236	-0,549	0,836
İlişki Doyumu	201	5	25	17,70	5,05	-0,507	-0,623	0,867
Benlik Doyumu	201	4	20	17,11	2,94	-1,402	2,421	0,674
Sosyal Çevre Doyumu	201	3	15	8,33	2,86	-0,426	-0,416	0,652
İş Doyumu	201	3	15	7,69	3,31	0,322	-0,697	0,647
Yetişkin Yaşam Doyumu	201	29	100	68,39	14,41	-0,372	-0,166	0,888
Bakım Verme Yükü	201	27	102	59,76	16,09	0,324	-0,465	0,888

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan korelasyon testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre bakım verme yükü ile iş doyumu arasında negatif yönlü, zayıf bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0,160$; $p<0,05$). Bununla birlikte bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Tablo 5).

Tablo 5: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki

	Genel Yaşam Doyumu	İlişki Doyumu	Benlik Doyumu	Sosyal Çevre Doyumu	İş Doyumu	Yetişkin Yaşam Doyumu	Bakım Verme Yükü
Genel Yaşam Doyumu	1	,599**	,318**	,589**	,478**	,881**	-0,109
İlişki Doyumu		1	,253**	,509**	,317**	,803**	-0,096
Benlik Doyumu			1	,150*	,246**	,500**	0,024
Sosyal Çevre Doyumu				1	,277**	,695**	-0,018
İş Doyumu					1	,627**	-,160*
Yetişkin Yaşam Doyumu						1	-0,111
Bakım Verme Yükü							1

* $p<0,05$ ** $p<0,01$

Bakım verme yükünün yetişkin yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan regresyon testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre kurulan regresyon modeli anlamlı bulunmamıştır ($F=2,469$; $p>0,05$). Bununla birlikte bakım verme yükünün katsayısı anlamlı bulunmamıştır ($\beta=-0,111$; $p>0,05$). Bu sonuca göre bakım verme yükünün yetişkin yaşam doyumu üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (Tablo 6).

Tablo 6: Bakım Verme Yükünün Yetişkin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi

Bağımlı	Bağımsız	B	sh	β	t	p
Yetişkin Yaşam Doyumu	Bakım Verme Yüğü	-0,099	0,063	-0,111	-1,571	0,118

F=2,469; p=0,118

R²=0,012

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım verenin yaşı bakımından incelenmesi amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 7).

Analiz sonucuna göre sosyal çevre doyumu ve bakım verme yükü bakım verenin yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Yetişkin yaşam doyumu bakım verenin yaşına göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 7: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Verenin Yaşına Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Genel Yaşam Doyumu	18-24 arasında	60	16,80	6,24	0,812	0,519
	25-34 arasında	29	18,48	4,39		
	35-44 arasında	34	17,62	5,25		
	45-54 arasında	34	17,03	5,59		
	55 yaş ve üstü	44	18,36	5,07		
İlişki Doyumu	18-24 arasında	60	17,88	5,67	0,390	0,816
	25-34 arasında	29	17,59	4,89		
	35-44 arasında	34	17,88	5,36		
	45-54 arasında	34	18,26	4,19		
	55 yaş ve üstü	44	16,93	4,76		
Benlik Doyumu	18-24 arasında	60	16,93	2,94	0,208	0,934
	25-34 arasında	29	16,97	2,43		
	35-44 arasında	34	17,03	3,74		
	45-54 arasında	34	17,44	2,29		
	55 yaş ve üstü	44	17,25	3,09		

Sosyal Çevre Doyumu	18-24 arasında	60	7,77	3,25	2,687	0,033*
	25-34 arasında	29	7,34	3,27		
	35-44 arasında	34	9,09	2,76		
	45-54 arasında	34	8,88	2,14		
	55 yaş ve üstü	44	8,75	2,27		
İş Doyumu	18-24 arasında	60	7,37	3,87	0,529	0,714
	25-34 arasında	29	7,90	2,97		
	35-44 arasında	34	7,38	3,49		
	45-54 arasında	34	7,71	2,77		
	55 yaş ve üstü	44	8,23	3,00		
Yetişkin Yaşam Doyumu	18-24 arasında	60	66,75	16,85	0,309	0,871
	25-34 arasında	29	68,28	12,89		
	35-44 arasında	34	69,00	14,86		
	45-54 arasında	34	69,32	12,96		
	55 yaş ve üstü	44	69,52	12,77		
Bakım Verme Yükü	18-24 arasında	60	55,40	15,57	2,492	0,044*
	25-34 arasında	29	60,24	15,16		
	35-44 arasında	34	60,65	17,41		
	45-54 arasında	34	59,06	14,14		
	55 yaş ve üstü	44	65,23	16,67		

*p<0,05

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım verenin cinsiyeti bakımından incelenmesi amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 8).

Analiz sonucuna göre genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, sosyal çevre doyumu ve yetişkin yaşam doyumu bakım verenin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Bakım verme yükü bakım verenin cinsiyetine göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 8).

Tablo 8: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Verenin Cinsiyetine Bakımından İncelenmesi

	n	Ort.	ss	t	p
--	---	------	----	---	---

Genel Yaşam Doymu	Kadın	110	18,73	5,18	3,408	0,001*
	Erkek	91	16,15	5,51		
İlişki Doymu	Kadın	110	18,35	5,14	2,018	0,045*
	Erkek	91	16,91	4,85		
Benlik Doymu	Kadın	110	17,35	2,42	1,214	0,227
	Erkek	91	16,82	3,46		
Sosyal Çevre Doymu	Kadın	110	8,78	2,68	2,478	0,014*
	Erkek	91	7,79	2,98		
İş Doymu	Kadın	110	7,65	3,20	-0,174	0,862
	Erkek	91	7,74	3,45		
Yetişkin Yaşam Doymu	Kadın	110	70,85	14,09	2,705	0,007*
	Erkek	91	65,42	14,30		
Bakım Verme Yüğü	Kadın	110	60,91	17,37	1,138	0,257
	Erkek	91	58,36	14,36		

*p<0,05

Bakım verme yüğü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım verenin medeni durumu bakımından incelenmesi amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 9).

Analiz sonucuna göre bakım verme yüğü bakım verenin medeni durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Yetişkin yaşam doymu bakım verenin medeni durumuna göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 9).

Tablo 9: Bakım Verme Yüğü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Verenin Medeni Durumu Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Genel Yaşam Doymu	Hiç evlenmemiş	68	16,84	5,87	-1,330	0,185
	Evli	132	17,92	5,26		
İlişki Doymu	Hiç evlenmemiş	68	18,41	5,58	1,359	0,176
	Evli	132	17,39	4,70		
Benlik Doymu	Hiç evlenmemiş	68	16,84	2,98	-0,954	0,341
	Evli	132	17,26	2,93		
Sosyal Çevre Doymu	Hiç evlenmemiş	68	7,82	3,35	-1,656	0,101

	Evli	132	8,59	2,55		
İş Doyumu	Hiç evlenmemiş	68	7,37	3,87	-0,909	0,365
	Evli	132	7,86	3,00		
Yetişkin Yaşam Doyumu	Hiç evlenmemiş	68	67,28	16,85	-0,746	0,457
	Evli	132	69,02	13,04		
Bakım Verme Yükü	Hiç evlenmemiş	68	55,46	15,65	-2,822	0,005*
	Evli	132	62,11	15,88		

*p<0,05

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım verenin eğitim durumu bakımından incelenmesi amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 10).

Analiz sonucuna göre sosyal çevre doyumunu bakım verenin eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Yetişkin yaşam doyumunu ve bakım verme yükü bakım verenin eğitim durumuna göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 10).

Tablo 10: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Verenin Eğitim Durumu Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Genel Yaşam Doyumu	Okur yazar değil	56	18,39	5,15	1,029	0,394
	İlkokul	60	16,93	5,31		
	Ortaokul	18	15,94	6,10		
	Lise	30	18,23	5,76		
	Üniversite	37	17,57	5,63		
İlişki Doyumu	Okur yazar değil	56	17,55	4,74	0,654	0,625
	İlkokul	60	17,08	4,85		
	Ortaokul	18	17,50	4,71		
	Lise	30	18,80	5,95		
	Üniversite	37	18,11	5,29		
Benlik Doyumu	Okur yazar değil	56	17,29	2,41	1,920	0,109
	İlkokul	60	17,60	3,14		
	Ortaokul	18	17,11	3,22		
	Lise	30	15,83	3,03		

	Üniversite	37	17,08	2,98		
	Okur yazar değil	56	8,96	2,16		
Sosyal Çevre Doyumu	İlkokul	60	8,35	2,85		
	Ortaokul	18	6,67	2,97	2,859	0,025*
	Lise	30	8,80	3,20		
	Üniversite	37	7,78	3,16		
	Okur yazar değil	56	7,68	2,65		
İş Doyumu	İlkokul	60	7,97	3,33		
	Ortaokul	18	7,00	3,14	0,733	0,570
	Lise	30	8,23	3,55		
	Üniversite	37	7,16	4,04		
	Okur yazar değil	56	69,88	13,01		
Yetişkin Yaşam Doyumu	İlkokul	60	67,93	13,08		
	Ortaokul	18	64,22	13,82	0,639	0,635
	Lise	30	69,90	17,66		
	Üniversite	37	67,70	16,05		
	Okur yazar değil	56	64,16	16,88		
Bakım Verme Yükü	İlkokul	60	60,53	14,71		
	Ortaokul	18	55,44	12,16	2,201	0,070
	Lise	30	55,37	17,80		
	Üniversite	37	57,49	16,17		
	Okur yazar değil	56	64,16	16,88		

*p<0,05

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım verenin çocuk sayısı bakımından incelenmesi amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 11).

Analiz sonucuna göre yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü bakım verenin çocuk sayısına göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 11).

Tablo 11: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Verenin Çocuk Sayısı Bakımından İncelenmesi

	n	Ort.	ss	F	p
--	---	------	----	---	---

Genel Yaşam Doyumu	Çocuğu yok	75	16,81	5,71	2,400	0,093
	1-2 çocuk sahibi	29	19,41	4,13		
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97	17,59	5,55		
İlişki Doyumu	Çocuğu yok	75	18,21	5,47	0,887	0,414
	1-2 çocuk sahibi	29	16,79	4,07		
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97	17,57	4,98		
Benlik Doyumu	Çocuğu yok	75	16,85	2,93	0,453	0,637
	1-2 çocuk sahibi	29	17,28	2,93		
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97	17,26	2,97		
Sosyal Çevre Doyumu	Çocuğu yok	75	7,84	3,33	2,451	0,089
	1-2 çocuk sahibi	29	8,10	2,24		
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97	8,78	2,57		
İş Doyumu	Çocuğu yok	75	7,32	3,68	1,187	0,307
	1-2 çocuk sahibi	29	8,41	3,09		
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97	7,76	3,06		
Yetişkin Yaşam Doyumu	Çocuğu yok	75	67,04	16,43	0,583	0,559
	1-2 çocuk sahibi	29	70,00	11,23		
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97	68,96	13,60		
Bakım Verme Yüğü	Çocuğu yok	75	57,16	15,87	2,722	0,068
	1-2 çocuk sahibi	29	57,38	13,33		
	3 ve üzeri çocuk sahibi	97	62,47	16,70		

Bakım verme yüğü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım verenin çalışma durumu bakımından incelenmesi amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 12).

Analiz sonucuna göre yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yüğü bakım verenin çalışma durumuna göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 12).

Tablo 12: Bakım Verme Yüğü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Verenin Çalışma Durumu Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Genel Yaşam Doyumu	Çalışan	46	18,26	5,34	0,987	0,325

	Çalışmayan	155	17,35	5,51		
İlişki Doymu	Çalışan	46	18,37	4,41	1,127	0,263
	Çalışmayan	155	17,50	5,22		
Benlik Doymu	Çalışan	46	17,28	2,99	0,454	0,650
	Çalışmayan	155	17,06	2,93		
Sosyal Çevre Doymu	Çalışan	46	8,20	2,75	-0,371	0,711
	Çalışmayan	155	8,37	2,89		
İş Doymu	Çalışan	46	8,28	3,65	1,382	0,169
	Çalışmayan	155	7,52	3,20		
Yetişkin Yaşam Doymu	Çalışan	46	70,39	14,17	1,072	0,285
	Çalışmayan	155	67,80	14,47		
Bakım Verme Yükü	Çalışan	46	56,33	16,52	-1,653	0,100
	Çalışmayan	155	60,77	15,87		

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım verenin mesleği bakımından incelenmesi amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 13).

Analiz sonucuna göre genel yaşam doymu, iş doymu ve bakım verme yükü bakım verenin mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Yetişkin yaşam doymu bakım verenin mesleğine göre farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$) (Tablo 13).

Tablo 13: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Verenin Mesleği Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Genel Yaşam Doymu	Ev hanımı	79	18,49	5,11	2,422	0,037*
	İşçi	21	16,00	5,80		
	Memur	12	20,33	4,60		
	Serbest meslek	22	17,95	4,91		
	İşsiz	22	15,32	5,44		
	Öğrenci	42	16,88	5,87		
İlişki Doymu	Ev hanımı	79	17,43	5,03	2,094	0,068
	İşçi	21	15,62	5,01		

	Memur	12	20,17	4,11		
	Serbest meslek	22	19,32	3,15		
	İşsiz	22	16,77	5,18		
	Öğrenci	42	18,26	5,67		
Benlik Doyumu	Ev hanımı	79	17,20	2,56		
	İşçi	21	16,52	3,50		
	Memur	12	17,33	3,50	0,626	0,680
	Serbest meslek	22	17,09	3,73		
	İşsiz	22	17,86	2,14		
	Öğrenci	42	16,71	3,16		
Sosyal Çevre Doyumu	Ev hanımı	79	8,86	2,54		
	İşçi	21	7,81	2,68		
	Memur	12	9,00	2,73	1,352	0,244
	Serbest meslek	22	8,14	2,42		
	İşsiz	22	7,41	3,25		
	Öğrenci	42	8,12	3,42		
İş Doyumu	Ev hanımı	79	7,38	2,74		
	İşçi	21	6,71	2,59		
	Memur	12	11,00	2,66	3,223	0,008*
	Serbest meslek	22	7,86	3,63		
	İşsiz	22	7,45	3,16		
	Öğrenci	42	7,45	3,96		
Yetişkin Yaşam Doyumu	Ev hanımı	79	69,37	13,46		
	İşçi	21	62,67	13,17		
	Memur	12	77,83	13,85	2,228	0,053
	Serbest meslek	22	70,36	12,84		
	İşsiz	22	64,82	12,37		

	Öğrenci	42	67,43	17,25		
Bakım Verme Yükü	Ev hanımı	79	63,24	16,46	2,794	0,018*
	İşçi	21	59,24	14,77		
	Memur	12	56,25	20,82		
	Serbest meslek	22	53,05	12,37		
	İşsiz	22	64,50	13,11		
	Öğrenci	42	55,14	16,29		

*p<0,05

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım alan bireyin yaşı bakımından incelenmesi amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 14).

Analiz sonucuna göre bakım verme yükü bakım alan bireyin yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Yetişkin yaşam doyumunu bakım alanın yaşına göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 14).

Tablo 14: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Alanın Yaşı Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Genel Yaşam Doyumu	65-75 arasında	33	16,58	6,07	2,062	0,107
	76-85 arasında	55	17,76	5,23		
	86-95 arasında	91	17,20	5,66		
	96 ve üstü	22	20,05	3,50		
İlişki Doyumu	65-75 arasında	33	17,30	5,23	0,555	0,646
	76-85 arasında	55	17,47	4,90		
	86-95 arasında	91	17,67	5,31		
	96 ve üstü	22	18,95	4,10		
Benlik Doyumu	65-75 arasında	33	16,79	3,25	1,381	0,250
	76-85 arasında	55	17,33	3,10		
	86-95 arasında	91	16,85	2,90		
	96 ve üstü	22	18,14	1,93		
Sosyal Çevre Doyumu	65-75 arasında	33	7,18	3,29	2,585	0,054

	76-85 arasında	55	8,58	2,71		
	86-95 arasında	91	8,41	2,95		
	96 ve üstü	22	9,14	1,46		
İş Doyumu	65-75 arasında	33	7,06	3,58	0,768	0,513
	76-85 arasında	55	7,64	3,29		
	86-95 arasında	91	7,78	3,38		
	96 ve üstü	22	8,41	2,65		
	65-75 arasında	33	64,91	15,77		
Yetişkin Yaşam Doyumu	76-85 arasında	55	68,78	14,07	2,125	0,098
	86-95 arasında	91	67,90	14,88		
	96 ve üstü	22	74,68	8,86		
	65-75 arasında	33	55,64	14,20		
	76-85 arasında	55	55,89	15,11		
Bakım Verme Yükü	86-95 arasında	91	61,73	16,39	4,093	0,008*
	96 ve üstü	22	67,45	16,63		

*p<0,05

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım alan bireyin cinsiyeti bakımından incelenmesi amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 15).

Analiz sonucuna göre benlik doyumunu bakım alan bireyin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Yetişkin yaşam doyumunu ve bakım verme yükü bakım alanın cinsiyetine göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 15).

Tablo 15: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Alanın Cinsiyeti Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Genel Yaşam Doyumu	Kadın	139	17,22	5,74	-1,319	0,189
	Erkek	62	18,32	4,77		
İlişki Doyumu	Kadın	139	17,57	5,06	-0,538	0,591
	Erkek	62	17,98	5,05		
Benlik Doyumu	Kadın	139	16,78	3,11	-2,632	0,009*
	Erkek	62	17,84	2,38		

Sosyal Çevre Doyumu	Kadın	139	8,18	2,81	-1,141	0,255
	Erkek	62	8,68	2,96		
İş Doyumu	Kadın	139	7,61	3,53	-0,561	0,575
	Erkek	62	7,87	2,77		
Yetişkin Yaşam Doyumu	Kadın	139	67,37	15,12	-1,517	0,131
	Erkek	62	70,69	12,48		
Bakım Verme Yüğü	Kadın	139	59,09	16,29	-0,883	0,378
	Erkek	62	61,26	15,65		

*p<0,05

Bakım verme yüğü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım alan bireyin medeni durumu bakımından incelenmesi amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 16).

Analiz sonucuna göre benlik doyumunu ve bakım verme yüğü bakım alan bireyin medeni durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Yetişkin yaşam doyumunu bakım alanın medeni durumuna göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 16).

Tablo 16: Bakım Verme Yüğü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Alanın Medeni Durumu Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Genel Yaşam Doyumu	Evli	31	18,42	4,33	0,949	0,344
	Dul	170	17,41	5,65		
İlişki Doyumu	Evli	31	17,61	4,23	-0,100	0,920
	Dul	170	17,71	5,20		
Benlik Doyumu	Evli	31	17,94	2,14	2,170	0,034*
	Dul	170	16,96	3,04		
Sosyal Çevre Doyumu	Evli	31	9,16	2,81	1,764	0,079
	Dul	170	8,18	2,85		
İş Doyumu	Evli	31	7,39	2,33	-0,725	0,471
	Dul	170	7,75	3,46		
Yetişkin Yaşam Doyumu	Evli	31	70,52	10,05	1,172	0,246
	Dul	170	68,01	15,06		
Bakım Verme Yüğü	Evli	31	66,06	11,98	2,401	0,017*

*p<0,05

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım alan bireyin kronik hastalığı olma durumu bakımından incelenmesi amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 17).

Analiz sonucuna göre genel yaşam doyumunu, benlik doyumunu ve bakım veren yükü bakım alan bireyin kronik hastalığı olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Yetişkin yaşam doyumunu bakım alanın kronik hastalığı olma durumuna göre farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 17).

Tablo 17: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Alanın Kronik Hastalığı Olma Durumu Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Genel Yaşam Doyumu	Kronik hastalığı var	163	17,19	5,61	-2,300	0,025*
	Kronik hastalığı yok	38	19,16	4,52		
İlişki Doyumu	Kronik hastalığı var	163	17,52	5,14	-1,053	0,293
	Kronik hastalığı yok	38	18,47	4,64		
Benlik Doyumu	Kronik hastalığı var	163	16,91	3,00	-2,202	0,031*
	Kronik hastalığı yok	38	17,95	2,50		
Sosyal Çevre Doyumu	Kronik hastalığı var	163	8,23	2,92	-1,093	0,276
	Kronik hastalığı yok	38	8,79	2,57		
İş Doyumu	Kronik hastalığı var	163	7,64	3,40	-0,419	0,676
	Kronik hastalığı yok	38	7,89	2,92		
Yetişkin Yaşam Doyumu	Kronik hastalığı var	163	67,49	14,76	-1,850	0,066
	Kronik hastalığı yok	38	72,26	12,23		
Bakım Verme Yükü	Kronik hastalığı var	163	57,97	15,40	-3,342	0,001*
	Kronik hastalığı yok	38	67,42	16,92		

*p<0,05

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun evde yaşayan yaşlı birey sayısı bakımından incelenmesi amacıyla yapılan t testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 18).

Analiz sonucuna göre benlik doyumunu, yetişkin yaşam doyumunu ve bakım verme yükü bakım alan bireyin evde yaşayan yaşlı birey sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir (p<0,05). Genel yaşam doyumunu, ilişki doyumunu, sosyal çevre doyumunu ve iş doyumunu bakım alan bireyin evde yaşayan yaşlı birey sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 18).

Tablo 18: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Evde Yaşayan Yaşlı Birey Sayısı Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Genel Yaşam Doymu	Bir yaşlı	173	17,34	5,68	-1,972	0,054
	İki ve üzeri yaşlı	28	18,96	3,73		
İlişki Doymu	Bir yaşlı	173	17,60	5,14	-0,664	0,507
	İki ve üzeri yaşlı	28	18,29	4,48		
Benlik Doymu	Bir yaşlı	173	16,94	3,04	-2,772	0,008*
	İki ve üzeri yaşlı	28	18,14	1,94		
Sosyal Çevre Doymu	Bir yaşlı	173	8,23	2,94	-1,525	0,134
	İki ve üzeri yaşlı	28	8,96	2,25		
İş Doymu	Bir yaşlı	173	7,68	3,43	-0,125	0,901
	İki ve üzeri yaşlı	28	7,75	2,52		
Yetişkin Yaşam Doymu	Bir yaşlı	173	67,79	15,04	-2,112	0,039*
	İki ve üzeri yaşlı	28	72,11	8,96		
Bakım Verme Yüğü	Bir yaşlı	173	58,08	15,82	-3,803	0,000*
	İki ve üzeri yaşlı	28	70,14	13,90		

*p<0,05

Bakım verme yüğü ile yetişkin yaşam doyumunun bakım veren ile yaşlının yakınlığı bakımından incelenmesi amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir (Tablo 19).

Analiz sonucuna göre yetişkin yaşam doymu ve bakım verme yüğü bakım veren ile yaşlının yakınlığına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (p>0,05) (Tablo 19).

Tablo 19: Bakım Verme Yüğü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Bakım Veren İle Yaşlının Yakınlığı Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Genel Yaşam Doymu	Kızı	24	17,21	5,00	0,902	0,495
	Oğlu	34	17,00	5,70		
	Gelini	30	18,73	5,50		
	Damadı	13	16,92	4,46		
	Torunu	79	17,10	5,95		
	Eşi	9	20,44	3,47		

	Diğer	12	18,50	4,21		
İlişki Doyumu	Kızı	24	17,71	4,13		
	Oğlu	34	17,71	4,68		
	Gelini	30	18,10	5,03		
	Damadı	13	18,08	2,18	0,083	0,998
	Torunu	79	17,61	5,80		
	Eşi	9	17,33	5,17		
	Diğer	12	17,08	5,60		
	Benlik Doyumu	Kızı	24	16,92	3,46	
Oğlu		34	17,32	2,66		
Gelini		30	17,63	2,13		
Damadı		13	17,15	4,30	0,998	0,428
Torunu		79	16,61	3,07		
Eşi		9	17,89	2,32		
Diğer		12	18,25	1,76		
Sosyal Çevre Doyumu		Kızı	24	8,42	2,50	
	Oğlu	34	8,35	2,53		
	Gelini	30	9,00	2,89		
	Damadı	13	9,00	1,73	1,153	0,333
	Torunu	79	7,84	3,33		
	Eşi	9	9,67	1,12		
	Diğer	12	8,00	2,49		
	İş Doyumu	Kızı	24	7,58	3,02	
Oğlu		34	8,68	3,33		
Gelini		30	6,97	2,75	1,096	0,366
Damadı		13	8,46	3,10		
Torunu		79	7,38	3,74		

	Eşi	9	7,33	2,24		
	Diğer	12	8,42	2,68		
	Kızı	24	67,83	13,42		
	Oğlu	34	69,06	12,67		
	Gelini	30	70,43	14,32		
Yetişkin Yaşam Doymu	Damadı	13	69,62	10,60	0,511	0,799
	Torunu	79	66,53	16,80		
	Eşi	9	72,67	10,33		
	Diğer	12	70,25	10,75		
	Kızı	24	61,96	16,65		
	Oğlu	34	58,44	13,05		
	Gelini	30	62,23	16,39		
Bakım Verme Yükü	Damadı	13	56,31	17,25	1,652	0,135
	Torunu	79	57,10	17,37		
	Eşi	9	66,44	10,08		
	Diğer	12	69,08	11,90		

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumunun birlikte yaşam süresi bakımından incelenmesi amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları tabloda verilmiştir (tablo 20).

Analiz sonucuna göre yetişkin yaşam doymu ve bakım verme yükü birlikte yaşam süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 20).

Tablo 20: Bakım Verme Yükü İle Yetişkin Yaşam Doyumunun Birlikte Yaşam Süresi Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
	Doğduğundan beri	23	17,17	5,30		
Genel Yaşam Doyumu	1-10 yıl arası	138	17,46	5,47	0,290	0,832
	11-20 yıl arası	30	17,90	5,73		

	31 ve üzeri yıl	10	18,90	5,59		
	Doğduğundan beri	23	19,00	4,03		
İlişki Doyumu	1-10 yıl arası	138	17,52	5,16	0,893	0,446
	11-20 yıl arası	30	18,00	5,17		
	31 ve üzeri yıl	10	16,20	5,35		
	Doğduğundan beri	23	16,78	2,97		
Benlik Doyumu	1-10 yıl arası	138	17,27	2,97	0,581	0,628
	11-20 yıl arası	30	16,57	3,02		
	31 ve üzeri yıl	10	17,30	2,16		
	Doğduğundan beri	23	7,57	3,15		
Sosyal Çevre Doyumu	1-10 yıl arası	138	8,28	2,78	1,228	0,301
	11-20 yıl arası	30	8,87	3,05		
	31 ve üzeri yıl	10	9,20	2,44		
	Doğduğundan beri	23	8,00	3,30		
İş Doyumu	1-10 yıl arası	138	7,81	3,41	0,879	0,453
	11-20 yıl arası	30	6,80	2,89		
	31 ve üzeri yıl	10	8,00	3,09		
	Doğduğundan beri	23	68,52	13,37		
Yetişkin Yaşam Doyumu	1-10 yıl arası	138	68,34	14,49	0,027	0,994
	11-20 yıl arası	30	68,13	16,16		
	31 ve üzeri yıl	10	69,60	11,66		
	Doğduğundan beri	23	53,22	14,09		
Bakım Verme Yükü	1-10 yıl arası	138	60,08	16,35	1,892	0,132
	11-20 yıl arası	30	61,20	17,14		
	31 ve üzeri yıl	10	66,00	9,60		

SONUÇ

Journal Of International Social Sciences Academic Researches Dergisi- C:3- -S:3 Yıl: 3- 2019 Yılı

Kahramanmaraş ili Çağlayancerit ilçesinde yaşayan yaşlılara bakım veren bireyler üzerinde yapılan bu çalışmada; bakım verenlerin bakım verme yüklerini ve yaşam doyumlarını belirlemek ve bakım verenlerin bakım verme yükleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amaçlanmıştır. Bakım verme yükü ölçeği ile yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin Cronbach alpha güvenilirlik değeri 0,888 olarak bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bakım verenlerin genel yaşam doyumu puanları ortalaması 17,56; ilişki doyumu 17,70; benlik doyumu 17,11; sosyal çevre doyumu 8,33; iş doyumu 7,69 ve yetişkin yaşam doyumu ortalaması 68,39'dur. Katılımcıların bakım verme yükü puanları ortalaması 59,76'dır.

Bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan korelasyon testi sonuçlarına göre bakım verme yükü ile iş doyumu arasında negatif yönlü, zayıf bir ilişki bulunmaktadır. Bununla birlikte bakım verme yükü ile yetişkin yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Bakım verme yükünün yetişkin yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan regresyon testi sonuçlarına göre kurulan regresyon modeli anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre bakım verme yükünün yetişkin yaşam doyumu üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bakım verenin yaşına göre, sosyal çevre doyumu ve bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu bakım verenin yaşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bakım verenin cinsiyetine göre, genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, sosyal çevre doyumu ve yetişkin yaşam doyumu istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Bakım verme yükü bakım verenin cinsiyetine göre farklılık göstermemektedir. Bakım verenin medeni durumuna göre, bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu bakım verenin medeni durumuna göre farklılık göstermemektedir. Bakım verenin eğitim durumuna göre, sosyal çevre doyumu istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü bakım verenin eğitim durumuna göre farklılık göstermemektedir. Bakım verenin çocuk sayısına göre, yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü farklılık göstermemektedir. Bakım verenin çalışma durumuna göre, yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü farklılık göstermemektedir. Bakım verenin mesleğine göre, genel yaşam doyumu, iş doyumu ve bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu bakım verenin mesleğine göre farklılık göstermemektedir.

Bakım alan bireyin yaşına göre, bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu bakım alanın yaşına göre farklılık göstermemektedir. Bakım alan bireyin cinsiyetine göre, benlik doyumu istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü bakım alanın cinsiyetine göre farklılık göstermemektedir. Bakım alan bireyin medeni durumuna göre, benlik doyumu ve bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu bakım alanın medeni durumuna göre farklılık göstermemektedir. Bakım alan bireyin kronik hastalığı olma durumuna göre genel yaşam doyumu, benlik doyumu ve bakım veren yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Yetişkin yaşam doyumu bakım alanın kronik hastalığı olma durumuna göre farklılık göstermemektedir.

Evde yaşayan yaşlı birey sayısına göre, benlik doyumu, yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, sosyal çevre doyumu ve iş doyumu evde yaşayan yaşlı birey sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bakım veren ile yaşının yakınlığına göre, yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Birlikte yaşam süresine göre, yetişkin yaşam doyumu ve bakım verme yükü istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Dünya ölçeğinde yaşlı nüfusun payının toplam nüfus içinde gittikçe artması yaşlı bakımının nasıl sağlanacağı konusunu gündeme getirmiştir. Tarihsel olarak bakıldığında yaşlı bakımının genellikle aile bireyleri tarafından sağlandığı ve sağlanmaya devam ettiği görülmektedir. Yaşlı bakımı sorumluluğunun aile bireyleri tarafından üstlenilmesinin ise aile bireyleri üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Olumlu etkileri; kuşaklararası dayanışmanın artması, bilgi ve tecrübelerin yeni nesillere aktarılması, aile içi ilişkilerin güçlenmesi vs. olabilirken, olumsuz etkileri ise; bakım veren aile bireylerinin fiziksel ve psikolojik yorgunluk, tahammül gücünün zayıflaması vs. olabilmektedir. Yaşlı bakımının aile bireyleri tarafından üstlenilmesi sonucu ortaya çıkması muhtemel olumsuz sonuçları ortadan kaldırmak/azaltmak, sadece aile bireylerinin değil aynı zamanda yaşlı bireyin de yaşam kalitesini iyileştirecektir. Bunun için yaşlı bireye bakım veren aile bireylerinin bakım

yükünün sosyal/kurumsal destek mekanizmalarıyla hafifletilmesi, bakım veren aile bireylerinin yaşam doyumu üzerinde de pozitif etkiler sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- BİLGİLİ, Naile, (2000), Yaşlı Bireye Bakım Veren Ailelerin Yaşadıkları Sorunların Belirlenmesi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, **Doktora Tezi**, Ankara.
- BOOKMAN, Ann, KİMBREL, Delia, (2011), Families and Elder Care in The Twenty-First Century, **The Future of Children**, Vol. 21, No. 2, Fall
- FINGERMAN, Karen L., MILLER, Laura M., SEIDEL, Amber J. (2009), Functions Families Serve in Old Age, **Aging Families and Caregiving**, (Editors: Sara Honn Qualls, ve Steven H. Zarit), John Wiley&Sons, Inc.
- GURUNG, Sunita, GHİMİRE, Sudha, (2014), Role of Family in Elderly Care, Lapland University of Applied Sciences, School of Health Care and Social Services Degree Programme in Nursing, **Bachelor's Thesis**.
- GÜLPAK, Merve, KOCAÖZ, Semra, (2014), Hemodiyaliz Tedavisi Alanlara Bakım Veren Bireylerin Bakım Yüğü ve Etkileyen Faktörler, **TAF Preventive Medicine Bulletin**, 13(2).
- İNCİ, Fadime Hatice, (2006), Bakım Verme Yüğü Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması, Geçerlilik Ve Güvenilirliği, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, **Yüksek Lisans Tezi**.
- KABA, İlker, EROL, Murat, GÜÇ, Kadir, (2018), Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin Geliştirilmesi, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 18, Sayı: 1.
- KNODEL, John, CHAYOVAN, Napaporn, (2011), Intergenerational Family Care for and by Older People in Thailand, **Population Studies Center Research Report**, Report II-732, March.
- MCCALLUM, John, (2013), Foreword: 'De-Constructing' Family Care Policy for the Elderly: A Note, **International Perspectives on State and Family Support for the Elderly**, (Editors: Scott A. Bass ve Robert Morris), Routledge.
- SCHULZ, Richard, EDEN, Jill, (2016), Families Caring for an Aging America, **The National Academies Press**, Washington, DC.
- ŚWİDERSKA, Mariola, (2014), The Importance of Family Support in Old Age, **Family Pedagogy**, 4(1).
- TOSELAND, Ronald W., SMITH, Gregory C., MCCALLION, Philip, (2001), Family Caregivers of The Frail Elderly, **Handbook of Social Work Practice with Vulnerable Populations**, Columbia University Press, (Editor: A. GITTERMAN), January.
- WACKER, Robbyn R., ROBERTO, Karen A. (2011), **Aging Social Policies: An International Perspective**, SAGE Publications.
- WONGSAWANG, Nongnuch, LAGAMPAN, Sunee, LAPVONGWATTANA, Punyarat, BOWERS, Barbara J. (2013), Family Caregiving for Dependent Older Adults in Thai Families, **Journal of Nursing Scholarship**, 45:4.

- **World Health Organization** (2011), Global Health and Aging, NIH Publication No. 11-7737, October.
- **World Health Organization** (2015), The Growing Need for Home Health Care for The Elderly: Home health care for the elderly as an integral part of primary health care services, Regional Office for the Eastern Mediterranean.
- YAŞAR, Esra Koyuncu, (2009), Yaşlıya Evde Bakım Veren Aile Bireylerinin Bakım Yükü ve Etkileyen Faktörler, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, **Yüksek Lisans Tezi**.
- ZARİT, Steven H., REEVER, Karen E., BACH-PETERSON, Julie, (1980), Relatives of the Impaired Elderly: Correlates of Feelings of Burden, **Gerontologist**, Vol. 20, No. 6.